

СТВОРЕННЯ „СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ БІЗНЕСМЕНІВ“

НЬО ЙОРК. — Минулої неділі по полудні відбулися в галі Бетовен, при 5. вулиці в Нью Йорку широкі наради українських бізнесменів з Нью Йорку й околиці. Народи відкрив і переводив ініціатор зборів п. Платон Стасюк, який на вступі докладно пояснив цілі скликання цих нарад. Секретарював п. С. Бучацький. Прийнятих було коло 250 осіб. В часі дискусії чимало бізнесменів забирали голос і річево засовувало теперішнє положення дрібних бізнесів, та подавало способи, як зарадити лихови і двинути цей бізнес до кращого. Доклад про український кооперативний рух виголосив п. Роман Олесницький. Після цього знов розвинулась широка дискусія, яка вказувала, що серед бізнесменів є велика охота організуватися. По вичерпанню дискусії приступлено до створення Союзу Українських Бізнесів і до вибору тимчасового уряду, до якого увійшли: Платон Стасюк, голова; С. Бучацький, секретар; М. Кравчук, касієр. Вибрано теж ширший уряд, зложений з 11 членів. До Союзу відразу приступило 76 членів, заплативши по \$1. Союз накреслив широкий план діяльності.

НАДУЖИТТЯ В ПОБИРАННІ РЕНТ БЕЗРОБІТНИХ.

НЬО ЙОРК. — Стейтова дорадча комісія в справах безробітних аскурації по докладних дослідках зложила звіт губернаторови Ліменови і в тім звіті сказала, що діються різні надужиття в цій діяльності. Трапляється багато таких випадків, що робітники, в порозумінні, або й без, з власниками, удають безробітних і побирають що певний час ренти безробітних, випливаючі з їх аскурації. Це йде на некористь тих, що совісно платять свої вкладки. З другого боку також власники, що не платять ренти від плачених вкладок на безробітних. Згадана комісія заявила, що їй вдалось розкрити на 18 мільонів незаплачених вкладок. Але це лиш частина. Є ще більше компаній, що не платять вкладок, а повинні платити.

ПРОТИ ПОІМЕННОГО ВИЧИСЛЮВАННЯ ДЕРЖАВ

ВАШИНГТОН. — Законопроект ч. 1776 вже пішов під дебати цілого сенату і незадовго відбудеться над ним голосування. Він цілком певно перейде і то з значною більшістю. Опозиція здобуде може 30 голосів. Сенатська демократична більшість рішуче спротивилась цьому, щоб у законопроекті по імені назвати ті держави, яким можна було дати поміч, або ті, яким не можна. Такого названня по імені домагався Вендел Вилкі, та дехто інший, кажучи, що серед інших Совети повинні бути заздалегідь виключені від цієї помочі. Але демократична більшість станули на становищі, що це булоб не політично так поступати, бо ніхто не може знати, як розвинуться події, та хто зпосеред нинішніх нейтральних держав захоче ставити опір державам „осі“.

ЗА ПОДАТКИ НА ОБОРОНУ.

ВАШИНГТОН. — Національна економічна ліга вивдигнула план, щоб всі люди в Америці платили 10% від свого приходу на покриття коштів зброєння. По відняті цих 10% наступилоб те оподаткування, що вже маємо нині. В той спосіб, говорить згадана ліга, можна буде перевести кампанію зброєння не наразивши державну касу на банкруцтво, чи інфляцію.

НЕ БУДЕ ОБТИНКИ В „РЕЛІФ“.

ОЛБАНІ. — Стейтові влади згодились, що в бюджеті на наступний рік не буде обтинки видатків на поміч безробітним. А то тому, що, не звертаючи уваги на поправу в мислі залишитись поважне число безробітних. Проти обтинки промовляє і це, що поміч від стейту ніколи не йшла всім особам, що були без роботи, тільки йшла для малого числа.

ЗРІСТ УРОДИН.

ВАШИНГТОН. — Цензусове бюро подає до відома, що в минулому році було всіх нових уродин 2,350,000, себто на сто тисяч більше, ніж минулого року. Подаючи цю, на перший погляд, радісну вістку цензусове бюро відразу остерігає, що не треба цього уважати, що число уродин в Америці пічне відтепер зростати. Зріст в минулому році є хвилявий. Він походить від того, що саме тепер починають женитись і мати діти покоління, які в значно збільшеній кількості породились зараз по війні, коли то їх батьки повернули з війни. Після цього треба сподіватись знов спадку.

ЛІК НА ТРАХОМУ.

ВАШИНГТОН. — Лікарям вдалось придумати новий спосіб лічення очної недуги „трахоми“. Ї лічать при помочі „сульфаніламідів“ і цілковито виліковують до трьох тижнів.

ПОВОРОТ ГЕНРОГО ГОПКІНСА З АНГЛІЇ

Генрі Гопкінс, який в характері особистого представника Рузвельта їздив до Англії і там перебував чотири тижні, зазнаючи різних обставин, тепер приїхав на літаку назад до Америки. На вступі він сказав журналістам, що при американській помочі Велика Британія може рішально побити Гітлера. Але Англія потребує розлучливо американської помочі і то зараз, говорив він. Та поміч повинна складатись з різних воєнних матеріалів, а не з людей. Англія людей не потребує, тільки машин, казав він.

Гопкінс мав нагоду приглядатись в Англії всьому докладно і часто говорив з Вінстоном Чорчилем та з іншими англійськими міністрами. Він був також на тайних міністерських нарадах. Про Чорчила він висказувався, як про „великого лідера“. Гопкінс зустрів на летунським майдані посадник Ля Гвардія і новіз його до готелю на наради з новоназначеним американським амбасадором до Лондону, Вайнентом.

ДРУКАРСЬКА ЮНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ОБМЕЖЕНЬ НА РАДІО

Вслід за краєвською юнією, друга юнія американських робітників станула в обороні свого промислу, який дає їй прожиток. Тою юнією є всенародна юнія друкарських робітників, які налічують 200,000 членів. Ця юнія мала свою конвенцію в Маямі, Фла., і на тій конвенції представники рішили повести кампанію проти радієвих висильєн та домагатись від уряду, щоб накладав більші податки на ті висильні, а також щоб обмежив час радієвих оголошувань лише до 25%, а не 40%, як тепер є. Бо радієві висильні, говорили представники юнії, в той спосіб вбивають друкарський, зокрема газетарський промисел. На 25,000 людей нині менше працює в друкарській промислі, ніж пару літ тому. А то тому, що радієві висильні забирають друкарському промиселю оголошення і той промисел корчиться. В той час радієві висильні до ті міри займаються оголошеннями, що не раз більше є тих оголошень, ніж музики, чи якихось інших корисних речей.

ГУВЕР ЗА ПОМІЧ БЕЛЬГІЇ

Герберт Гувер, голова „комітету помочі п'ятьом малим демократіям“, заявив, що він вислав до британського і німецького уряду пропозиції, на основі яких можна булоб прокорити спершу нарід Бельгії, а опісля інші народи. Гувер сказав, що внаслідок цієї помочі не потерпілаб стратегія Англії.

Проте в Англії цей проект знов зазнав жорстокого прийняття. Англійські кола твердять, що такі не мають заперук, що ціли на війну. Загрозливого харчу не заберуть бельгійцям їхній харч. Виромі, бельгійська не годі для європейців так буде як для них, а бельгійцями народи будуть терпіти, аж доки не буде побитий Гітлер, кажуть британці.

БРИТАНІЯ МІНУЄ СІНГАПУР, НАЙБІЛЬШУ МОРСЬКУ БАЗУ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

В Лондоні проголошено в урядових комунікатах, що дано приказ обсадження мінами доступу з півночі до британської морської бази Сінгапур. Це звернене, очевидно, проти Японії. З того, що подано до відома, виходить, що події на Далекому Сході зажурили Австралію, Нову Зеландію і Злучені Держави. Сінгапур боронить не тільки Індію, що є її властиве завдання, але теж Австралію і Нову Зеландію. Та на випадок воєнного конфлікту Злучених Держав з Японією, це булоб пристановище теж і для американських воєнних кораблів. Безпосередньо причиною побоювань є те, що Японія збільшує свої сили на полудні в такий самий спосіб, як це тепер робить Гітлер на Балканах. Отже припускають, що не є виключенням, що як Гітлер зачне весняну офензиву, то зачне її відразу в різних місцях, а Японія матиме завдання атакувати Сінгапур на те, щоб розбити британські сили і не дати британцям змоги сконцентрувати всю увагу на британський острів, куди буде звернений головний німецький напад. З британського звідомлення виходить, що не знати, чи Сінгапур дійсно загрожений. Але його обмінування заряджено на те, щоб бути готовим на всякий випадок. Теж і з Вашингтону доносять до Лондону, що відносини між Злученими Державами і Японією „цілком не є щасливі“.

БРИТАНІЯ ДУМАЄ ПРО НАПАД НА ІТАЛІЮ

Як в Берліні думають напасти на Англію, так тепер в Англії розробляють план британського нападу на Італію. Очевидно, це булоб першим кроком перенесення британської війни на європейський континент, бо так є, що конець кінців Британія буде змушена кінчити війну на європейській землі, бо тільки там буде можна розгромити німців і віднести справжню воєнну перемогу. Недавнє скидання парашутистів на Італійську землю вважається в Англії першою спробою виландування вояків на чужій землі. Та в газеті Мусоліні в Римі розуміють це так, що британські парашутисти мали захитати мораль італійського населення. Та так не сталося, пише згадана газета, бо ця подія вважають в Італії „малим епізодом“.

НАЧАС ТРИВАННЯ ВІЙНИ. На британському кораблі „Джордж“ привезено 6 поді з Англії до Америки нову громадську дітей, котрих мають тут задержати, як довго буде тривати війна.

НА БАЛКАНІ НІБИ ТРОХИ ПРИТИХЛО

СОФІЯ. — Кореспондент часопису „Ди Нью Йорк Таймс“ доносить, що Гітлер намагається усіми силами довести до того, щоб перетягнути на свою сторону всі балканські держави „мирним шляхом“, себто дипломатичними переговорами і посередництвом між поодинокими балканськими державами. Але зараз, коли треба, підтримує в поодиноких краях невдоволення з того порядку, який є на Балкані й звертає те невдоволення в бік тої держави, який хоче грозити. З тим і зв'язана знову розгорівшася болгарська пропаганда в справі Македонії, якої більшість населення мають становити болгары, а яка приналежна до Югославії. Таке напруження означає простою мовою, що Болгарія готова вдарити на Югославію, коли очевидно, вона не піде з Гітлером, так, як готова піти з ним Болгарія. З того, що мав Гітлер приобіцяти Болгарії, виходить, що Болгарія має надію, що такі дістане Македонію. І то без війни з Югославією.

БУТИ ГОТОВИМИ НА ЖЕРТВИ, КАЖУТЬ У ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД. — Коли вернувшись з розмови з Гітлером югославські міністри заявляють, що Югославія мусить бути готова на те, що треба принести жертви, щоб не піти до війни і заховати мир, то всі розуміють, що тут іде про територіальні жертви. А в тому випадку про Македонію. Та рівночасно пішли слухи, що Гітлер приобіцяв Югославії деякі територіальні надбання на іншому місці, а то в Албанії й Греції.

АЛБАНІЯ ОБОРОНЯЄ СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

БІЛГОРОД. — Албанські патріоти, що вивтікали з Албанії й живуть в різних балканських краях, проханням, щоб він заявився за незалежність Албанії на випадок британської вигри.

В ОБОРОНІ ХОРВАТСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

БІЛГОРОД. — Хорватський архієпископ зо Загребу звернувся до Ватикану, щоб він інтервентував в справі випущення на волю священників-хорватів, запроторених до тюрми югославської владою за зв'язок з тими революційними елементами, що розкидують по Хорватії відозви, в яких є домагання „вільної Хорватії“. Ті відозви мають походити від відомого хорватського революціонера А. Павеліча, що має перебувати в Італії.

ЗА ОБОРОНУ СОВЕТІВ.

МОСКВА. — Військова советська газета звертає увагу на те, що міжнародне положення в світі вимагає тепер від советських громадян більшої пошвяти ніж колинебудь інде, як теж більшої осторожности супроти небезпек від ворога „батьківщини“.

ПОГАНО З СОВЕТСЬКОЮ ПРОМИСЛОВІСТЮ.

МОСКВА. — Є дуже зле з тяжкою промисловістю, а ще гірше з залізничними і водними комунікаційними шляхами. А вже найбільше нещастя з советськими бюрократами. Тому й не добре з довозом нафти, збіжжя, заліза, вугля і т. п. Таке говорив „перед самим Сталіном“ і цілою советською верхівкою Юрій Маленков, генеральний секретар Комуністичної Партії. У тому звіті присвятив він багато місця українській промисловості в Харкові, Дніпропетровську і т. д., де є великі нещастя.

ЗАМИКАЮТЬ ФАБРИКИ В СЛОВАЧЧИНІ.

БРАТИСЛАВА. — Совети не доставляють Словаччині бавовни, яку повинніб продати в заміну за інші товари. І тому замкнуто найбільшу текстильну словацьку фабрику Мавтнера, бо нема сирівців.

В ЯПОНІЇ ІДЕ ВСЕ ЯК В ДИКТАТУРІ.

ТОКІО. — Давніше нарікали посли, що парламентська сесія за коротка і не стає часу на обговорення пропозицій парламентови справ. Того року пропозити парламентови много надзвичайно важних скомплікованих справ до вирішення. Та так є, що обидві палати рішили нарад не то що не продовжувати, а їх скоротити до такої міри, щоб сесію закінчити шість тижнів раніше, ніж це було попередніми часами. І так буде. Уряд дістає наскрізь диктаторські права. І то дістає їх без дискусії й одноголосно. Він матиме тепер право вирішувати найважливіші внутрішні й міжнародні справи. Буде міг контролювати заробітні платні робітників і доходи капіталістів. Буде міг полагоджувати на власну руку робітників спори з фабрикантами і т. п. Згадуючи за те, японська преса пише, що „британсько-японські відносини погіршуються з кожним днем“.

ЯПОНІЯ ПРОТИ БРАЗИЛІЇ.

ТОКІО. — В Японії преса обурена на Бразилію за її постанови, звернені проти „п'ятої колономи“. Кажуть, що ці постанови звернені в головній мірі проти японської торгівлі й японської еміграції.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
3 Канади належить долати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
4-0807
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

„Ізвестія“ з 29. грудня пові-
домляють про вихід першого
числа літературно-мистець-
кого квартальника з повним
демагогічним наміром.
Рецензія, подана головним
часописом московського уря-
ду, може бути цікава тому,
що освітлює частини методи
московської акції серед украї-
нської інтелігенції. Часопис
цей піде між іншим наступ-
не:

„Початок „В.Б.“ покладає
літературне об'єднання, згур-
товане навколо обласного ча-
сопису „Радянська Буковина“.
На сторінках „В.Б.“ стріну-
лися місцеві письменники з
тою групою українських пи-
сьменників, які тепер працю-
ють в Чернівцях. Павло Тичи-
на умістив там свій твір
„Федькович у повстання Ко-
биди“; з ліричними віршами
виступили також Андрій Ма-
лцшко і Максим Рильський;
цих талановитих київських
гостей в Чернівцях дуже люб-
лять. Почесне місце в часопи-
су відведено відомій украї-
нській письменниці Ользі Ю-
лієвній Кобилянській, яка умі-
стила там кілька оповідань та
нарисів, де виявляється її
здібність говорити правду.
Цікавим є без сумніву оголо-
шення вперше лист М. Коцю-
бинського до неї, датований
1902 р. Є там також ціла низ-
ка матеріалів дотично життя і
творчості талановитого украї-
нського письменника Ю-
рія Федьковича. Буковинсь-
кий нарід знає Федьковича
лише як письменника, а у „В.
Б.“ оголошено донесення по-
ліції австрійської влади, що
Федькович ходив демонстра-
ційно не в уніформі поручни-
ка австрійської армії, а в гу-
дульському одязі, пересиджу-
вав з селянами в коршмі і спі-
вав пісні про Україну“.

Зібрано в квартальнику й на-
родний фольклор, „Пісню
про Лукіяна Кобилицю“. В
хроніці культури і мистецтва
зазначено — перший день

коли на території Буковини
почали продавати вільно ук-
раїнські книжки, коли в шко-
лах розпочався перший
шкільний советський рік, ко-
ли на театральній площі в
Чернівцях поставлено пам'ят-
ник Леніну. В Путилівському
районі зустріли советські
журналісти вунка народного
героя Буковини, Лукіяна Ко-
биди, 75-літнього Петра
Бойчука...“

Отже, як бачимо, методи
московської розкладової акції
на Буковині більш-менш тіж-
самі, які були колись на Вели-
кій Україні, а недавно на За-
хідній Україні. Попереду пус-
кається освоєння слонів, Ти-
чину, Рильського та інших,
щоб привичкаючи возити
на собі пропаганду московсь-
кого імперіалізму і диких ще
буковинських слонів. Шану-
ється демонстраційно Ю.
Федьковича, якого було об-
належено розстріляно як украї-
нського націоналіста і австрій-
ського офіцера, коли він
був доставлений живим до мос-
ковських рук; робиться з обо-
ронця покривджених і побі-
рника волі українського на-
роду на Буковині мало не пред-
течу московського „револю-
ційного“ дикунства, і не поли-
шається в спокою навіть йо-
го вунка, кривих і ближніх,
якого в людський спосіб
визискується по колхозах.
Робиться свято з „вільного
продажу“ московської пропа-
ганди в українській мові та
початку першого року затро-
нення українських дітей в со-
ветських школах „культурою
національного фюрера і соці-
алістичною змістом“. Нарешті
виставляється на площі в
Чернівцях у вигляді пам'ятни-
ка Леніну символ ганебного
московського ярма на украї-
нській території.

Відтоді македонці прийняли
воєнний клич Гледстона: „Ма-
кедонія для македонців“. Та
треба зазначити, що нема ма-
кедонської нації. Македонцями
зовуться лише люди, що меш-
кають в Македонії, а там меш-
кають албанці, болгарі, гре-
ки, цигани, жиди, румуни,
турки, та ще люди інших на-
ціональностей. Болгарі твор-
ять не тільки найбільшу час-
тину населення, але мали абсо-
лютну більшість аж до 1923
р., коли йміняно велике чи-
сло греків і турків по грецько-
турецькій війні, що закінчи-
лась того року.

У часі своєї боротьби за не-
залежність македонці оснува-
ли в 1893. р. відому ІМРО,
тобто Інтернаціональну Маке-
донську Революційну Органі-
зацію. Її члени були головну
болгарі, однак їхнім наміром
не було прилучити Македонію
до Болгарії. Вони хотіли не-
залежності Македонії до Са-
льонікою (Солунем) як сто-
лицею. Трохи пізніше болгар-
ські македонці в Болгарії ство-
рили Заграничну Організацію
в Софії; вони мали попертя з
королівської палати і бажали
прилучити Македонію до Бол-
гарії. Аж до 1900. р. велася
боротьба за провід між обо-
ма суперниками собі фракція-
ми.

Коли ІМРО перемогло, воно
не мало фондів на закуп зброї
і здобувало гроші вбивства-
ми і грабіннями. Раз схопило
воно американську місіонарку
Стовн, хоч твердило, що бо-
реться в обороні християнства
проти ісламу. Зробило воно
це, бо сподівалося, що ту-
рецький уряд заплатить вели-
кий окуп за неї, бо схоплення
мало місце на території ото-
манської держави. Вони в сво-
їх сподіваннях не помилились.
У 1903 р. ІМРО викликало ре-
волюцію, хоч вперед знало,
що вона засуджена на невда-
чу. Революція тривала три мі-
сяці і закінчилась незвичайно
великою кількістю вбивств,
великих насильств і спусто-
шень. Велика година для Імро
надійшла, коли головно при
її посередництві прийшло до
Першої Балканської Війни в
осени 1912. р. Болгарія, Гре-
ція і Сербія були тоді союз-
никами. Вони відірвали Маке-
донію від Туреччини і поді-
лили її між себе. Болгарія,
будучи недоволеною своєю
часткою у добути, кинулась по-
заключенню миру на своїх со-
юзниках. Її розгромлено в Дру-
гій Балканській Війні, яка три-
вала лиш кілька тижнів в 1913.
році. Майже цілу частку Ма-
кедонії, яку вона була дістала
при поділі, забрала від неї
Греція. Тепер вже була Маке-
донія під християнським пану-
ванням, але ця влада не була
болгарська, а Македонію по-
ділено між дві інші держави.
ІМРО почало наново бороть-
бу, але більше за прилучен-
ням Македонії до Болгарії як
за незалежну македонську дер-
жаву. Така була ситуація, ко-
ли вибухла перша світова вій-
на. Болгарія станула по сто-
роні тих держав, що були в
війні з Сербією, то є по сто-
роні Австро-Угорщини та Ні-
меччини. Знову нічого особ-
ливого, що Греція станула
по стороні альянтів. Болгарія
була завжди проти того, хто
має в руках Македонію. Тепер
тими державами є Греція та
Югославія. Було роблено всі-
лякі спроби від 1918 р., щоб
довести до ліпшого порозу-
міння між тими державами.
Однак обставини, що не за-
жди стояли в злуці з македон-
ською справою, ударемляли
часто, ці добре обдумані ста-
рання. 80 відсотків населення
Болгарії це селяне. По першій
світовій війні прийшла в Бол-
гарії до влади аграрна партія
з Стамбульським на чолі.
Стамбульський стрім до
співпраці з Югославією. Це
було однак проти цілей ІМ-
РО, а також проти бажань
болгарської інтелігенції і ар-
мійських офіцерів. Коли ви-
бори в 1923. р. принесли зно-
ва перемогу групі Стамбуль-
ського, інші групи зробили за-
мах стану, Стамбульського

вбито, а ІМРО почало зно-
вати важну роль в болгар-
ській політиці. В 1934. р. пол-
ковник Велчев зробив другий
замах, що закінчився військо-
вою диктатурою. Усі парла-
ментарні партії розв'язано й
заборонено, а між ними також
і ІМРО, що вмішане теж і в
вбивство югославського коро-
ля Олександра.

Болгарська ненависть до Ю-
гославії більша як до Греції.
Югославські обставини роб-
лять це до певної міри зрозу-
мимим. Коли програму болгар-
ської аграрної партії порозу-
міння з Югославією ударемни-
ло ІМРО, то югославська партія
позоромуння з Болгарією
стратила всякий вплив через
опір югославського парламен-
ту. Хорватський провідник Се-
лянської Партії Радіч не хотів
взяти участі в ніякій коаліції,
аж поки Югославія не стане
федеральною державою. У
1925. р. Радіч, що перебував ба-
гато діт у в'язниці, відкликав
свою заяву і став навіть кабін-
етним міністром, однак не-
баром вернув знов до опози-
ції. Радіча, подібно як Стам-
бульського замордовано і ви-
далося, що нема іншого ви-
ходу з політичного хаосу, як
диктатура, яку і завів король
Олександр в 1929. р.

Також і ІМРО мало відпові-
даючу собі партію в Югосла-
вії. Була цею Устачі, Тайна
Хорватська Революційна Орг.
під проводом д-ра Анте
Павліча. На протязі багато
літ вона працювала разом з
ІМРО. Кілька місяців тому
хорвати дістали автономію.
Хвилює є вони вдоволені, бо
добре знають, що через ви-
кликання нових неспокоїв,
їхня робота вийде безпосе-
редньо в користь Гітлера. Тим
чином усунуто на бік голов-
ну співпрацюючу силу тайно
ще існуючої ІМРО. Також і в
Болгарії націоналісти прити-
хли, бо осмугли одну з найдо-
рожчих своїх цілей: віді-
скання Південної Добруджі
Румунії. Однак через те маке-
донська проблема не зміни-
лася. Навіть, якщоб наці пере-
маршували через Болгарію до
Греції, Болгари завжди будуть
протині німецькому пануван-
ню. Якщо вони отверто не ви-
ступлять до війни проти Ні-
меччини, то вони будуть не-
безпечним тернем в німецьких
крилі. Такий уклад обставин
може багато причинитися до
упорядкування македонського
замішання й усунути одну з
більших причин європейсько-
го неспокою.

Практична рада.

Одна ложечка цитринового
соку, додана до яблук, які ва-
римо, скоротить час варення.

ПОЛЬСЬКА ПРОТИУКРАЇНСЬКА ПРОПАГАНДА

(2) Визволення українського народу може і му-
сити бути оперте на глибоких моральних основах.
З того, що інші народи поступали чогось поступають з
українським народом нечесно, грубо і неетично, не
виходить, щоб українці їм відплачувались такою са-
мою міркою. Бо не можна ходити в болоті чи ки-
дати болотом, щоб не замазати рук чи чобіт! Ось
під таким кутком глядімо на відносини українців до
поляків на тих землях, що є під німецькою займан-
щиною. І віримо, що так, а не інакше глядіть на
такі справи і весь український нарід. Та треба мати
на увазі, що на згаданих землях нема української
влди, а є тільки влада німецька. Це правда, що по-
декуди українці позаймали там поменші посади,
але правда теж і та, що подавляючу більшість тих
посад на українській землі, по українських грома-
дах і містах, займають далі — поляки. Себто ті, що
займали за Австрії й за Польщі на тих українських
землях справжнє упривілейоване становище. Як-
жеж у такому випадку можна сказати про украї-
нців, що дістають на українській землі, тут і там,
якусь мізерну посаду учителя, війта, інженіра чи
судді, що вони „упривілейовані“. Таж українці там
давно повинні були бути, якби поляки були шану-
вали божі й людські права! І тому це є фальшива
польська пропаганда, коли вона добуває „уприві-
лейоване“ становище українців під німецькою оку-
пацією, коли подає, наприклад, що українці діста-
ють посади, чи дозвіл на отворення читальні чи ко-
оперативи в українській селі, чи на перебрання цер-
кви, яку їм передше забрала польська влада — на-
сильно й безправно.

Правда, є такі об'яви, що нічого не означають,
в практичному зміслі, а цілком слушно дразнять
поляків. Це те, що десь часом німці українцям до-
звільють, а полякам ні. Звичайно їде тут про вступ
українців до Кавказу. Такі „до-
зволі“ чи „закази“ виглядають для кожної глибоше
думаючої людини на звичайну нацистську прова-
кацію. І то так, що є на те, щоб дразнити поляків,
щоб відграничувати від них українців, та щоб дати
притоку ріжним польським політичним анальфеба-
там використовувати те далі, в світі, для коротко-
зорної пропаганди, зверненої проти українців. Це є
вода на млин нацистської політики, що хотілаб з
одного боку шахувати Совети зашкваленням украї-
нською справою, а з другого відокремити украї-
нців від проти-німецького блоку і поставити їх
на німецькій службі чи ласці. Бо якби націсти ду-
мали про дійсні „привілеї“ для українців, то світ
бачив би сьогодні українців на великих посадах у
Німеччині, або хоч на українських землях під їх-
ньою окупацією. Але того нема. Український нарід
бачить ті провокації. Але він у неволі. Тому мов-
чить, так як мовить там на місці теж і польський
нарід. Ось тому польська пропаганда, що того не
хоче розуміти і розпускає з Лондону по світі вісті
про українців в Німеччині як „упривілейованих“,
не робить доброї прислуги ні Польщі, ні Україні.
Вона робить точнісінько те, що є на руку Німеч-
чині.

МАКЕДОНИЯ — БОЧКА З ПОРОХОМ

Такий є наголосок статті,
яку помістив Джек Ендерс в
англійських і канадських ча-
сописах і в якій представляє
хаотичну балканську політи-
ку.

Сильне національне почуття
ріжних балканських народів
приневольє їх час від часу
шукати чужих союзників, щоб
здійснити їхні плани. Та, каже
Ендерс, вони теж не мають о-
хоти згодитися на панування
над собою якоїсь сильнішої
мілітарної потуги, як напри-
клад, Німеччини.
Теперішні події на Балкані
знова ставлять на першій міс-
ці в європейських справах ма-
кедонську проблему. На про-
тязі останніх 60 років робле-
но багато старань, щоб пола-
годити цю проблему, однак
вони довели лише до крово-
пролиття, великих нещастів і
безнастанної загрози для сві-
тового миру. Македонська
справа викликала першу вели-

ку загрозу для мира в 1877 р.
Тоді цілий балканський пі-
востров належав до Туреччини.
Сербія і Чорногора видали то-
ді війну султанові, а Росія
прилучилась небаром до них.
З великим трудом вдалось пе-
реконати британського прем'є-
ра Дізраеля, щоб не випові-
дав війни Росії. Він побою-
вався, що цар схоже загартує
Константинопіль. Туреччина
потерпіла поразку, а Росія за-
хотіла створити Велику Бол-
гарію, що теж була під ту-
рецьким ярмом. На підставі
договору в Сан Стефано в
1878. р. віддано Болгарії май-
же цілу Македонію. Одно-
кою частиною, що мала по-
лишитись при Туреччині був
Халькідійський півостров зо
Солунем (Сальонікі). Та тому
спротивились більшій європе-
йській потугі, а головню Австро-
Угорщина, Британія, Франція,
Італія й також частинно Ні-
меччина. Спротивились вони
тому, бо побоювались, що Ве-
лика Болгарія буде васалом
Росії і через те Росія буде
сильною на Середземнім морі,
а Македонія має довгу по-
бережну лінію на Егейським
морі. З тої причини Берлін-
ський договір у 1878. р. при-
неволив Болгарію й Росію ві-
дступити назад Туреччині Ма-
кедонію. Султан вправді зобо-
в'язався за це дати македон-
ським християнам рівні пра-
ва до своїх турецькими під-
даними, але зробив це лиш на
папері.

Відтоді македонці прийняли
воєнний клич Гледстона: „Ма-
кедонія для македонців“. Та
треба зазначити, що нема ма-
кедонської нації. Македонцями
зовуться лише люди, що меш-
кають в Македонії, а там меш-
кають албанці, болгарі, гре-
ки, цигани, жиди, румуни,
турки, та ще люди інших на-
ціональностей. Болгарі твор-
ять не тільки найбільшу час-
тину населення, але мали абсо-
лютну більшість аж до 1923
р., коли йміняно велике чи-
сло греків і турків по грецько-
турецькій війні, що закінчи-
лась того року.

У часі своєї боротьби за не-
залежність македонці оснува-
ли в 1893. р. відому ІМРО,
тобто Інтернаціональну Маке-
донську Революційну Органі-
зацію. Її члени були головну
болгарі, однак їхнім наміром
не було прилучити Македонію
до Болгарії. Вони хотіли не-
залежності Македонії до Са-
льонікою (Солунем) як сто-
лицею. Трохи пізніше болгар-
ські македонці в Болгарії ство-
рили Заграничну Організацію
в Софії; вони мали попертя з
королівської палати і бажали
прилучити Македонію до Бол-
гарії. Аж до 1900. р. велася
боротьба за провід між обо-
ма суперниками собі фракція-
ми.

Коли ІМРО перемогло, воно
не мало фондів на закуп зброї
і здобувало гроші вбивства-
ми і грабіннями. Раз схопило
воно американську місіонарку
Стовн, хоч твердило, що бо-
реться в обороні християнства
проти ісламу. Зробило воно
це, бо сподівалося, що ту-
рецький уряд заплатить вели-
кий окуп за неї, бо схоплення
мало місце на території ото-
манської держави. Вони в сво-
їх сподіваннях не помилились.
У 1903 р. ІМРО викликало ре-
волюцію, хоч вперед знало,
що вона засуджена на невда-
чу. Революція тривала три мі-
сяці і закінчилась незвичайно
великою кількістю вбивств,
великих насильств і спусто-
шень. Велика година для Імро
надійшла, коли головно при
її посередництві прийшло до
Першої Балканської Війни в
осени 1912. р. Болгарія, Гре-
ція і Сербія були тоді союз-
никами. Вони відірвали Маке-
донію від Туреччини і поді-
лили її між себе. Болгарія,
будучи недоволеною своєю
часткою у добути, кинулась по-
заключенню миру на своїх со-
юзниках. Її розгромлено в Дру-
гій Балканській Війні, яка три-
вала лиш кілька тижнів в 1913.
році. Майже цілу частку Ма-
кедонії, яку вона була дістала
при поділі, забрала від неї
Греція. Тепер вже була Маке-
донія під християнським пану-
ванням, але ця влада не була
болгарська, а Македонію по-
ділено між дві інші держави.
ІМРО почало наново бороть-
бу, але більше за прилучен-
ням Македонії до Болгарії як
за незалежну македонську дер-
жаву. Така була ситуація, ко-
ли вибухла перша світова вій-
на. Болгарія станула по сто-
роні тих держав, що були в
війні з Сербією, то є по сто-
роні Австро-Угорщини та Ні-
меччини. Знову нічого особ-
ливого, що Греція станула
по стороні альянтів. Болгарія
була завжди проти того, хто
має в руках Македонію. Тепер
тими державами є Греція та
Югославія. Було роблено всі-
лякі спроби від 1918 р., щоб
довести до ліпшого порозу-
міння між тими державами.
Однак обставини, що не за-
жди стояли в злуці з македон-
ською справою, ударемляли
часто, ці добре обдумані ста-
рання. 80 відсотків населення
Болгарії це селяне. По першій
світовій війні прийшла в Бол-
гарії до влади аграрна партія
з Стамбульським на чолі.
Стамбульський стрім до
співпраці з Югославією. Це
було однак проти цілей ІМ-
РО, а також проти бажань
болгарської інтелігенції і ар-
мійських офіцерів. Коли ви-
бори в 1923. р. принесли зно-
ва перемогу групі Стамбуль-
ського, інші групи зробили за-
мах стану, Стамбульського

вбито, а ІМРО почало зно-
вати важну роль в болгар-
ській політиці. В 1934. р. пол-
ковник Велчев зробив другий
замах, що закінчився військо-
вою диктатурою. Усі парла-
ментарні партії розв'язано й
заборонено, а між ними також
і ІМРО, що вмішане теж і в
вбивство югославського коро-
ля Олександра.

Болгарська ненависть до Ю-
гославії більша як до Греції.
Югославські обставини роб-
лять це до певної міри зрозу-
мимим. Коли програму болгар-
ської аграрної партії порозу-
міння з Югославією ударемни-
ло ІМРО, то югославська партія
позоромуння з Болгарією
стратила всякий вплив через
опір югославського парламен-
ту. Хорватський провідник Се-
лянської Партії Радіч не хотів
взяти участі в ніякій коаліції,
аж поки Югославія не стане
федеральною державою. У
1925. р. Радіч, що перебував ба-
гато діт у в'язниці, відкликав
свою заяву і став навіть кабін-
етним міністром, однак не-
баром вернув знов до опози-
ції. Радіча, подібно як Стам-
бульського замордовано і ви-
далося, що нема іншого ви-
ходу з політичного хаосу, як
диктатура, яку і завів король
Олександр в 1929. р.

Також і ІМРО мало відпові-
даючу собі партію в Югосла-
вії. Була цею Устачі, Тайна
Хорватська Революційна Орг.
під проводом д-ра Анте
Павліча. На протязі багато
літ вона працювала разом з
ІМРО. Кілька місяців тому
хорвати дістали автономію.
Хвилює є вони вдоволені, бо
добре знають, що через ви-
кликання нових неспокоїв,
їхня робота вийде безпосе-
редньо в користь Гітлера. Тим
чином усунуто на бік голов-
ну співпрацюючу силу тайно
ще існуючої ІМРО. Також і в
Болгарії націоналісти прити-
хли, бо осмугли одну з найдо-
рожчих своїх цілей: віді-
скання Південної Добруджі
Румунії. Однак через те маке-
донська проблема не зміни-
лася. Навіть, якщоб наці пере-
маршували через Болгарію до
Греції, Болгари завжди будуть
протині німецькому пануван-
ню. Якщо вони отверто не ви-
ступлять до війни проти Ні-
меччини, то вони будуть не-
безпечним тернем в німецьких
крилі. Такий уклад обставин
може багато причинитися до
упорядкування македонського
замішання й усунути одну з
більших причин європейсько-
го неспокою.

Практична рада.

Одна ложечка цитринового
соку, додана до яблук, які ва-
римо, скоротить час варення.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

На правому березі Яселки,
па захід від Коросна почина-
лає від села Сверхової (те-
пер Руска Свіржова) і Добо-
шиця, Пильненська округа
Судомирського воєводства.
До цієї округи належали й су-
межні села: Турашівка (тепе-
рішня Торшівка) і Полянка,
Єдичі, Потік і Воєшівка, У-
строїна. Цілий ряд осель в
долині Вислока вище Фриш-
така належав в середині XV.
в. до родини Кам'яницьких, ді-
лочи замок Кам'яниця, коло
Одрикони, що його звалища
заховалися досі. При поділі
Кам'яницьких знаходимо такі
оселі: Братківку, Вельполе,
(на північ від Фриштаку),
Войківку, Ленки, Малинівку,
Петрушову Волю, Лончки і
Високу — згадані в поboro-
нім реєстрі Судомирського
воєводства з 1508 р.; даліше
Красне, Низший Домараз або

Копки та Танва (коло Уляно-
ва, Білини, Білинець та Бли-
навка (Глинянка) на правому
березі Сяну).
З повншого бачимо, що
вододіл рік Вислока, Високи,
джерела річки Красної, річки
Стобниці, відтак вододіл Ви-
слока-Сяну — теперішня подоса
між Березівським і Стришів-
ським повітами, вододільний
хребет між потоком Станьсь-
ка, (що в селі Вижині, влива-
ється до Вислока) і двома ін-
шими даліше на схід пливу-
чими безіменними притоками
цеї ріки (теперішня межа між
Стришівським і Рясівським
повітами), даліше над річкою
горішньою Чорною (лівою
притокою Вислока), устя рі-
ки Осини і самої Осини — бу-
ли ще до XVI ст. майже неза-
селені простори.
Тоді твердження д-ра Івана
Крип'якевича, що подоса між
середньою Яселкою і серед-
ньою Яселкою і середньою
Високою, як також між річ-
кою Осинною та долішнім Ся-
ном була вкрита густим пралі-
сом, та, що ця подоса пізніше
була заселена, й цілком в пер-
ших початках XVI ст. почав
в цих сторонах живий

колонізаційний рух — вповні
заслугує на признание і з
чим ми погоджуємося, бо від
тоді бачимо багато ново-
заснованих осель у згаданій по-
досі.
На час окупації Галичини Ка-
зимиром Великим припадає
жива колонізаційна діяль-
ність з метою заселення по-
рожних просторів у пригра-
ничних областях. Казимир на-
дав 25. червня 1361 р. захо-
пив з Угорщини братам Пет-
рови і Павлови пусті області
в Сяницькій округі на полях
званих Збойська (на північ-
ний-схід від Буківська), коло
св. Петра в Буківську (тепе-
рішньої Волиці) над річкою
Сяницькою, від меж королів-
ських сіл Прєска да Побідної
аж до джерел Сяничка, а та-
кож пусті області звані Ви-
слочком (теперішній Великий
Висок) і Радощичами над
річкою Осинною з притока-
ми цієї ріки від меж села Су-
ровиці по джерела ріки Ви-
слока, разом з всіми прина-
лежностями, які належали до
короля і до його помістя ся-
ницького замку. Тогож самого
дня, Казимир дав тимже бра-
там Петрови і Павлови пусті

селища „в Сяницькій округі“
Оршаві і Срогів над річкою
Русавою (тепер пот. Роже-
вим) аж по джерела потоків
Дидні і Темешова та по беріг
Сяну. Угорська королева Ма-
рія подаряла 20. лютого 1383
р. Фісифові Олягові (Воло-
хові) село Кунцендорф і ліс
Пораж „в Руській королів-
стві“. Місто Сянік дістало
магдебурзьке право ще від о-
станнього суверенного га-
лицько-волинського князя Бо-
гдслава-Юрія II. 20. січня
1339 р.; при цій нагоді князь
настановив тут вйтом Бартка
зі Судомира і надав йому
млин в сусідній селі Трепчі.
(Отож село Трепча — це пер-
ша українська оселя в Сяніч-
чині, про яку ще з 1339 р. ма-
ємо історичну згадку). Казимир
Великий поновив надання
магдебурзького права Сяніч-
чині в часі свого побуту в цій
місті 28. березня 1366 р. Село
Яблонишч (Руську, над Ся-
ном) „в Сяницькій округі“ на-
дав Володислав Опільський
31. травня 1373 р., в часі свого
побуту в Сяноці, Перемишля-
нці з Ленчиці. За другим по-
бутом в Сяноці цейже князь
„бажаючи свою Українську-

Руську землю збагатити за-
судженням осель“, надав 15.
березня 1376 р. Станиславові
Тоці право заложити на ма-
гдебурьським праві село Грки
над річками Сховою та Люба-
вовою в Сяницькій округі; між
свідками на грамоті підписа-
ний сяницький староста Бенко.
Колонізаційний діяльність
Казимира Великого завдячує
свій початок село (опісля і
тепер місто) Березів. Вже 2.
жовтня 1350 р. король надав
Степанові, синові Войста зі
Сзновна (коло Ясла) діброву
Завану.Березою, положену по
обох боках ріки Стобниці „в
Українській - Руській землі і
Сяницькій кастеляній“, в цілі
заложення там села на магде-
бур

3 КАНАДИ

ВІЙСЬКО ЗРОБИЛО З НЬОГО ЧОЛОВІКА.
(З Ріджайна Повст Лідер).

Він був, коли я його перший раз пізнав, застрашеним хлопцем, що дуже боявся чужинців, що відвідували його фарму. Не скінчив він навіть публічної (всенародної) школи, бо, будучи завеликим на свої літа, він скоро знайшов собі заняття „наймита“. Вчасно навчився курити. А хоча йому доходила друга десятка літ, коли я його останній раз бачив, та хоч був 5 стіп і 7 цалів високий, здавалося значно нижчий з огляду на похилу поставу, в якій він держав себе. Його зверхня робітничка одіж (оверолс) і груба сорочка були брудні і подерті, рамена згорблені, його підбородок опирався майже на груди. Його очі рідко коли підносилися досить вгору, щоб подивитися вам в лице, а це разом з кінчиком папіроса між устами, держаного майже весь час, робило його мало притягуючим, а вже ніхто не назвав би його гарним. Він не дуже журився зовнішнім світом. Знав ходити коло коней, любив худобу, і був добрим керманцем трактора. Тому був рідко без зайняття. На протязі кількох літ я його не бачив, бо я працював в іншій околиці, але те, що я чув про нього час від часу, вказувало, що він під кожним оглядом у нічмі не змінився.

Ніхто не міг пророкувати для нього дуже світлої будучини.

Та одного дня, недавно тому, я стрінув його на вулиці. І не пізнав високого молодця, в однострою кеї, який закликав мене по імені й простягнув свою руку на повітання. Дперва по хвилині пригадав я собі його.

„О, Биле! закривави, це дійсно ти?“, — Так, пане, це я, — відповів він, а його очі, що стрінулися з моїми, були ясні і повні самопевності, підкажи коли мидий усміх заяснив на його обличчі, на яким відбивалася радість, що стрінув знайомого.

Так ми почали балакати. Він записався до війська зарпоз по вибуху війни. У тім часі він працював у фермера, що походив з краю, де тепер війна. Надходили деякі вістки з того краю, в яких говорилося про війну і про смуток і втрату близьких і дорогих для фермера осіб, в якого він був зайнятий. Страхіття цього, що чув, глибоко вразили чувства цього фермерського робітника і він так довго не мав спокою аж поки не записався до війська. А тепер перебував він на кількадемій відпустці, по якій він сподівався, що його перенесуть десь далі. І так ми балакали.

Коли він попрощав мене, я дивився слідом за ним, як він метко йшов улітку. Рамена піднесені, голова подана помірковано взад, легко похи-

ляючися на боки, ноги підносячися метко й ціла його постава показувала, що він перебував вишкіл і дисципліну. Під кожним оглядом він був воїн. Вернувши до готелю, автор цього оповідання почав ще раз роздумувати над своєю розмовою з воємком. Рік тому, він був би в стані говорити зогаданим воємком тільки про погоду, врожай і худобу, бо на тім тоді обмежувалося його заінтересування. Тепер він говорив про своїх товаришів і офіцерів і про те, що вже пережив в армії. Тепер він говорив про Британію й її знаменито ведену оборону а також про героїські подвиги її повітряної сили. Він говорив про Берлін, Рим, Грецію, італійську загрозу Суєзькому каналу, як кожний добре освідомлений громадянин, а це все було таке чуже тому хлопцеві і молодому чоловікові, якого він знав колись. Порівнюючи це все, автор оповідання попросту оствів з здивування. З певністю в тім молодім чоловікові не було нічого з давньої меншвартності і нижчості його минулого життя. Він перейшов довгу дорогу, дуже довгу дорогу.

І що спричинило ту перемену? Сам лиш вишкіл і досвід військового життя разом з багатством і стараннями зробити себе ліпшим, щоб він міг помогти ліпше своїй батьківщині в її тяжких хвилях. А як війна проміне і він верне знова до цивільного життя, чи поверне він знова до давнього способу життя і навичок? Треба сумніватися, бо те, що він сказав при прощанні, переконало автора цього оповідання, що він буде поступати вперед.

„Завсідги“, сказав він, „буду вдячний моїй батьківщині, що піднесла мене понад себе самого і мое окруження. Перейти досвід під кожним оглядом зробити мене ліпшим. Скажіть про це батькові і матері, коли їх спиткаєте“. А я подумав собі, що треба про це сказати всім, що „армія зробила з нього чоловіка“.

„ЗАПРОШУЮТЬ“ ДО ІТАЛІЇ

РИМ. Юнайтед Прес подає, що італійський часопис гр. Чана звертається до през. Рузвелта і каже, що до Африки доходить американська допомога, що помагає британцям виганяти італійців з їхніх посістей. Супроти того, пишуть часописи, добре булоб, щоб през. Рузвелт вислав до Африки свого відпоручника, щоб він там переконався на власні очі, хто краще колюнізує: італійці чи британці? Часопис того переконання, що — італійці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖІНОЧИЙ ЖУРНАЛ.

Всі ми нині відчуваємо брак звязку з українськими землями. Наше суспільне життя в Америці замирає. Кожний з нас полишив там когось із своїх рідних. Ті рідні терплять тяжко під чужим ярмом. А їх терпіння є водночас нашим терпінням.

Донедавна ми одержували з краю різні часописи і журнали, які творили свого роду місток між нами, а тими, яких ми залишили в старім краю. Ми радо перечитували ті журнали і нетерпеливо ждали чергового числа. Тепер, по утраті тих журналів, ми відчуваємо, начеб втратили щось дуже дороге.

Але годі з цього попадати в розпук. Треба собі радити і на місце втраченого, творити щось нове. Тут, в Америці, вже віддавна давався відчувати брак жіночого журналу, який обслуговував би не лиш загально українські потреби жіноцтва, але також наші чисто місцеві потреби. Бо ми тут живемо в депо відмінних обставинах, ніж українське жіноцтво в старім краю.

Серед нашого жіноцтва тут в Америці навіть було досить велике зацікавлення в тій справі. А навіть ми мали декілька здібних одиниць серед жіноцтва, старшого і ріджесного тут, які моглиб повести справу видавництва такого журналу. Та треба заохотити їх і дати піддержку з боку українського загалу.

Беручи під увагу всі ці справи самостійний Український Золотий Хрест в Нью Йорку взявся за виповнення цієї прогалини і почав видавати покищо на міміографі жіночий журнал під назвою „Українка в Америці“. Про той журнал вже була згадка, нарисана пансю А. Кочан з Дрогобича, ІЛ.

Тепер потрібно, щоб той журнал піддержала ціла українська суспільність в Америці, зокрема наше жіноцтво. Тоді той журнал сповнить як слід своє завдання, станувши під оглядом змісту і форми на висоті нинішніх вимог.

Марія Близнак,
Нью Йорк, Н. Й.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ БРИТЕН, КОНН.

У справі Свята Т. Шевченка в стейті Конетикат.

Березень — це місяць присвячений Т. Шевченкові. В тім місяці скрізь, де тільки живуть українці, відбуваються в його честь урочисті свята. Одні обходять це свято концертами чи величавими академіями, другі малими сходинами чи відчитаннями, а треті збір своїх убогих хатин чи з ляхів Г. П. У. лише думками ли-путь на його високу могилу.

там складають Пророкови і його ідеям свою мовчазну присягу.

Українська Молодеча Організація Стейту Конетикат, як минулого року, так і цього святкуватиме його пам'ять величавим концертом. До цього величавого свята заанжовано не тільки найкращий талант стейту, але й поза-стейтовий.

Святкуючи пам'ять Шевченка, ми видвигаємо його ім'я, яке не дає нам ледачти в низькій мірності і суматосі занепаду та вказує нам тверду і певну дорогу до правдивої вартості нашого життя.

Ми, що родились і виростили на вільній американській землі, повинні як слід заманіфестувати свої сили, а Т. Шевченко, будитель і творець духа української нації, повинен бути дороговказом у нашім змаганні помогти осягнути його ціль: Самостійну, Соборну, Українську Державу.

Дня 9-го березня б. р. в протесторій (гай скул) в Нью Бритен, Конн., молодь Нової Англії вдруге зійдеться, щоб своєю масовою участю віддати пошану найбільшому українському поетові. І зарозом заманіфестувати, що Україна і українці існують і хочуть існувати. Минулорічний концерт своєю змістовою програмою здобув собі велике призначення. Віримо, що цього річний концерт зустріне наше громадянство зо ще більшим ентузіазмом. Пороблено заходи, щоб програма була під кожним оглядом багатша і добріша. Наша мета подвигти минулорічну присутність, яка виносилла 1,300 осіб. Тому звизмаємо прибути на це свято-концерт.

Весь дохід призначений на „Студентський Фонд“. Цей фонд дперва започаткувала наша організація, щоб ним удектисти винці студентів української нації.

За дальшим оголошенням просимо слідити в часописі.

За Екзекутиву У. М. О. С. К.:

Секретар: А. Бидляк;
Голова: А. Мельник.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

АКРОН, О.

Коляда.

Щоб задержати наш гарний звичай в часі Різдвяних Свят, наш 9. відділ Союзу Українців пішов і цього року колядувати на народні ціли. Ходили колядувати такі членці: К. Зепко, Х. Зепко, М. Спірняк, А. Лесняк, Т. Лесняк, Ю. Косморська, М. Гайова, О. Толочко, П. Кос, М. Набереж-на.

Зложили коляду по \$1: М. Філас, М. Зетруха, Г. Мураш, П. Драган, М. Івничко, І. Зепко, А. Зепко, К. Зепко, В. Пуз, Р. Огар, П. Сивик (молода), Ю. Кудера, М. Гайова, О. Толочко, І. Гурич, Н. Сивула, Р. Геря, М. Александр, М. Спірняк, М. Набережна, А. Кобранч, С. Марчук, М. Зунчик, П. Кос, М. Костельний, А. Гузар, А. Говдун, А. Малешка, Ю. Малешка, Е. Венгер, Я. Івничко, о. парох Бабик; Н. Гальчак 75 ц.; по 50 ц.: Г. Лесняк, Н. Курляк, О. Кудера, С. Машинський, Е. Трутко, О. Мельник, П. Сивик, Т. Лорен, З. Лайло, В. Луцки, К. Гелати, К. Діного, А. Оленюк, Т. Лесняк, Ю. Шлак. — Разом \$40.75.

З того відділ ухвалив \$5 на Інформативне Бюро, на місцеву церкву \$10. А решта грошей покищо остається в касі.

Всім жергвдовцям щира подяка.

Катерина Зепко, секр.

ПОЛІЦІЯ І ПІЯНИСТ

НЮ ЙОРК. — В Карнегі Гол відбувся симфонічний концерт, в яким ліанове солю відограв суперінтендант ньюорської поліції, мейджор Дажн Ворнер. Свою ролю він виконав бездоганно і дав доказ, що є не лиш добрим поліцаєм, але й добрим музиком. А те дві функції, здавалось, декому важко було разом поводити.

Найбільшою хвилю краєвого союму було це, що він опирався на курйальній системі та що вибори у селянській курії не були безпосередні, а де-посередні, через виборців, що давало шляхті нагоду і можливість до величезних виборчих шахерок. Сушною по-

Д-р Кирило Трильовський.

СОЙМОВІ ВИБОРИ В 1889 РОЦІ (В СЯТИНЩИНІ).

(Від Редації: Цей уривок зо споминів д-ра К. Трильовського — це його остання кореспонденція до „Свободи“, вислана перед самим заняттям Західної України Советами).

Минає власне 50 літ, як мені удалося при виборах до краєвого союму у Львові вибрати послом зі сятинського повіту українського кандидата о. Кирила Гаморака зі Стечеви. Я кажу виразно: „мені удалося“, бо лише я був одним з організатором виборчої акції та рівночасно і головним агітатором.

Галицький Краєвий Сойм опирався на курйальній системі. Були іменно три курії: більшої посілості (ділчів), міст і сіл. В перших двох куріях вибирали управленні до голосування безпосередно. В третій курії — селянській — вибирали управленні до голосування селяне (правиборці) посередно, то є вибирали по селах т. зв. „виборців“, а ті шойно їхали означеної динни до повітового міста і там шойно голосували на посла. Крім того засідали в доймі ще і вірилісти — то є єпископи греко-католицькі, римо-католицькі і вірменський та ректори найвищих шкіл в краю.

Як бачимо — то вже сама організація сойму була того рода, що поляки мали в нбоуму переважачу більшість, навіть колиб українцям у Східній Галичині удалося в усіх українських повітах вибрати своїх українських кандидатів. Та польський шляхті і цього було за мало і вона старалася всіма способами, щоб і з селянської курії у Сх. Галичині переперти своїх кандидатів. А головню йшло їй про це, щоб „руси“ мали якнайменше посілв, які боролися би і національні свої інтереси і заступали також інтереси економічних своїх виборців селян, яких ділчів незвичайно кривдили.

Хоч іменню в наслідок революцій в 1848 році і програної війни з Францією та Італією в 1859 (під Сольферіно та Маджантаю) мусів австрійський цар надати в своїй державі конституцію, то одначе вона була так прикороена, щоб шляхтя та висока бюрократія мали в державі рішальний голос. А хоч і панщина в 1848. році скасовано, то за неї мусило селянство заплатити ділчидам грубі міліони у формі т. зв. „індемізації“. Була це винагорода ділчидам за право рабувати від селян їх працю на панських ланах. Про це нарисав наш славний Іван Франко визначну наукову працю.

Та хоч знесено панщину, то є дармову працю на панських ланах, то лани, ліси і пасовища, що досі були панські, оста-лися ними й на будуче, а селяне, що не могли вижити зі своїх невеликих ґрунтів, мусили (і мусять досі) йти заробляти на панські лани та працювати там від досвіду до сумерку прямо за псеїй грин. І так ще у 80-тих і 90-тих роках платили ділчиди селянам за лілденну працю по 10, а навіть по 7 грейцарів — і то на власнім, селянським, харчи.

Отже ясно, що шляхтя при-мо боялася, щоб послами з селянської курії не повиходили лі свідомі, або такі українські інтелігенти, які постояли би в обороні селянських прав.

Найбільшою хвилю краєвого союму було це, що він опирався на курйальній системі та що вибори у селянській курії не були безпосередні, а де-посередні, через виборців, що давало шляхті нагоду і можливість до величезних виборчих шахерок. Сушною по-

тіхою для українців була хіба та обставина, що такі самі шахрайства вирабляла шляхтя і поміж своїми власними мазурами у західній Галичині.

Для ілюстрації, як шляхтя визискувала сойм для своїх власних самолюбних цілей наведу тут справу галицької пропінатії.

Отже до прав ділчів (дворів) належало також право гонити у своїх горальнях, горівку та давати право поодиноким купцям-арендарям ту горівку в роздріб продавати. А за часів панщини сам пан визискував на кожну хлопську хату скільки має побрати горівки і скільки днів панщини ще додатково має за неї селянин відробити.

За часів конституції почав однак віденський уряд натис-кати, щоб ту справу урегулювати.

„Добре“ — сказала шляхтя — але хай нам край заплачати за право пропінатії! А маючи у соймі більшість ухвалила собі 144 міліони корон відшкодовання за пропінатію, за монополне, виключне право продавання горівки.

Так отже викупив край від шляхти право пропінатії, але на практиці і далі відідай-мав те право шляхтичам, котрі — вже з заріком — відідай-мали його арендарям-жидам, яких звязували зі шляхтичами на те, щоб помагали їм при виборах.

Ті „галицькі вибори“ стали славними на цілий світ, власне через страшний шахрайства та насильства.

Перші шахрайства робилися передовсім при правиборах на селі. Ішло головню о те, щоб би люди не знали ні дня ні години, коли вони мають відбутися в присутності присланих зі староства комісарів. Виправді, віит діставав приказ про те людности оголосити, але війтом була звичайно старостинська креатура, яка ділала після вказівок староства. А старостами були очевидно шляхетські прислужники, іменовані шляхтичем-намісником. І власне „щастлив“ переведення виборів (до сойму чи до парламенту) було найкращим доказом здібности старости, що йому помагало до дальшого авансу!

Комісар староства приїхавши хильцем до громадської канцелярії, переводив там чимсьорше правибори, ще заки зійшлося більше людей. Вибирано виборцями одже таких, яких підставив віт хруп, отже також хрупів. На означений день і годину зїздили виборці до повітового міста і там — звичайно в салі повітової ради — вибирали явним голосуванням посла.

Лучалося однак, що у більшш свідомім селі вибирано ви-

ГЕН. РОБЕРТ ВУД, президент „Америка Ферст Коміті“, ставав перед Сенатським Комітетом для заграничних справ як свідок проти ухвалення „закону про пожичку-аренду“.

борцями чесних людей, нехрупів, між іншими і священників. Ішло отже про те, щоб їх не було при голосуванні на посла більше як хрупів, щоб отже за всяку ціну вишшов послом шляхотський кандидат. На це було дуже багато ріжних способів. І так, наприклад переставлювано годинник і зачинало голосування скорше, ніж було означено у візваннях. Найзвичайнішим способом одначе було це, що якийсь підставлений батяр, зачинав біжку з котримсь виборцем, а коли другі — нехрупі — ставали в обороні нападеного, то жандармерія, яка на таке лише чигала, всіх їх арештувала.

Тимчасом голосування вже відбулося, вибрано послом шляхтича, а по голосуванні всіх арештованих випущено на волю.

Проти таких шахрайських виборів вношено протест, але в соймі шляхотська більшість той протест відкидала.

Перед самою світовою війною переведено в соймі виборчу реформу, що коштувала багато праці і боротьби. При тім заслужився найбільше го-лова українського клубу д-р Евген Петрушевич. Справа станула так, що колиб той новий виборчий закон вийшов був в життя, то українці мали би в галицькім соймі більше ніж 60 представників. Тоді могли би не допустити до ухвали жадного закону, ворожого українському народові, а дагато корисного здобути для нього. Тоді був би певно оснований і український університет у Львові — хоч остаточно рішення належало до парламенту у Відні.

(Дальше буде).

Одобиночка тертого сира, додана до городин, які варимо, зробить страву смачнішою.

Одобиночка кленового цукру, (бравн шюгер), додана до пересолоної зупи, зробить зупу м'якшою до їди.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — І СИЛА.

ЛЮБОРАДСЬКІ

це наголовок давньої, але ще зовсім не перестарілої повісті відомого українського письменника

АНАТОЛЯ СВІДНИЦЬКОГО

що малює гарно й яскраво життя української священної сім'ї на Поділлі в 60-тих роках минулого століття, коли це духовенство переживало переломові часи.

Перед очима читача письменник розкриває малюнки старого, простого побуту сільського духовенства, його близькі взаємини з народом, а поруч цього малює, як перестарілі вже тоді форми життя повільно розкладаються, а на їх місце виростають нові.

Перед читачем встануть як живі картини тодішнього родинного, суспільного, шкільного й бурсацького побуту.

Є це одна з найкращих повістей українського письменства, один з тих творів, про котрі можна сказати, що хто їх не знає, той не знає української літератури.

ЦІНА ПРИМІРНИКА В ТВЕРДІЙ ОПРАВІ І ДОЛЯРА.

Замовлення слати до:

„СВОБОДА“

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

FUR JUDEN FUR NICHTJUDEN
DLA ŻYDOW DLA NIEŻYDOW

У ПОЛЬЩІ. — У варшавських трамваях німецька окупаційна влада поділила сиджен-ня на два особні відділи: один для живих, другий для не-живих.

ХЕМІЯ НА УСЛУГАХ ГОСПОДАРСТВА

По ланах українського Поділля часто подибуємо чорне кулисте каміння завбільшки яблука, а то й більше. Коли таку камінку розбити, то побачимо що воно збудоване з темної речовини, яка має промісну будову. Це т. зв. фосфоритові кулі, мінерали, дуже багаті на фосфорову сполуку з кальцієм. Такі фосфорити є добрим штучним угноєнням, якщо їх гарно змолоти на дрібний порошок. Але рослина приймає таке угноєння не радо, й тому переробляють їх на т. зв. суперфосфат, діючи на змелені фосфорити сірчаною кислотою. Діючи на фосфорити сірчаною кислотою, розбиваємо частинну сполуку фосфоритової кислоти з вапном: виділена частина вапна лугується з сірчаною кислотою й творить гіпс. Через це в суперфосфаті маємо іншу сполуку, ніж у фосфоритах, сполуку, що її рослина радо споживає, а крім цього гіпс, що служить за помічник погній для змінювання ґрунту.

Далеко кращим та зате дорожчим штучним погноем є кістяний суперфосфат, який виробляють із кістяної муки, змелюючи кости, та діючи на них так само сірчаною кислотою.

Врешті дуже важним погноем є томасина. Є це жужелиця, яка твориться при переробці заліза на крицю. Залізні руди, з яких виробляємо залізо, мають в собі часто багато фосфорових сполук, що роблять його дуже крихким, тому давніше такі руди відкидали, як непридатні до вжитку. Згодом англієць Томас винайшов спосіб, як увільнити залізо від фосфорових сполук. Печі, в яких переробляється залізо на крицю, виложив він вапном, що радо відбирає фосфор, а поливає чисте залізо. Сполука вапна з фосфором, дуже схожа своїм складом на фосфорити, спливаючи

дні за мало і тому треба додати землі штучних азотових погннів.

Дуже добрим мінеральним погноем є чилійська або содова селітра. Зветься вона чилійською тому, що великі її поклади знаходяться в Чилі. Сьогодні їх уже багато видобуто, так що мало що остало й треба було оглянутися за іншою азотовою речовиною — інакше недовізі не стало азотових погннів. І знову хемія стала на службу і дала ряд штучних азотових погннів. Хемія зпочатку теж не знаходила способу, виворювати азотові сполуки, та вкінці прийшло їм на думку наслідувати природу й виворювати їх при допомозі електричної іскри. По довгих трудах і боротьбі з численними труднощами вдалося, приблизно перед тридцятьма роками, скандинавцям Біркенляндові й Ейде зробити те, що в природі робить громовина: отримати азот повітря з киснем, себто одержати азотові сполуки просто з повітря, без ніяких інших додатків. І так само, як діється в природі, лучать хеміки штучно азотову кислоту з вапном чи содою й одержують вапняну чи чилійську селітру. Через те стало їх досить і для інших царин промисловости, головню до підготовки вибухового надія, гарматного й крівого пороху, тощо.

Другим важним азотовим погноем є циянамід вапу — отруйна речовина, яка одначе розкладається в землі на нешкідливі сполуки. Вкінці слід згадати ще про амоніовий гідросульфат, що його виробляють як подібний продукт при хемічній переробці камяного вугілля. Амоніовий гідросульфат у землі під впливом бактерій розкладається, та перемінюється на дві кислоти: сірчану й азотну. Ці зноваж лугаються з вапном ґрунту та дають відомі вже нам вапневу селітру й гіпс. Однак, це не одна невгода: коли земля має замало вапна (себто сама є квасною), тоді обі кислоти заважують її ще більше і вислід угноєння ніякий. Тому на пісках і торфових землях амоніовий гідросульфат уживати не можна.

Третя ґруна-штучних угноєнь, калійні або потасові погнії — для нас не менше важ-

АДМІРАЛ КІЧАСУРО НОМУРА новий японський амбасадор у Вашингтоні.

на, як попередні, хоч і вживається їх менше на наших землях. Тут в першу чергу входять переважно калійні мінерали, які знаходимо між іншими в Галіччині в Калущі й Стебнику. Є це різні мінерали різної назви, як: каліт, сильвік, карналіт, а всі вони мають у собі калій сполучений хемічно з іншими речовинами. Ці мінерали, схожі зверху на звичайну кухонну сіль (лише на смак гірко-солоні), мелють і продають як штучний погній. Багато калію має звичайний деревний попіл, головню попіл із сомою, яким теж добре угноєвати поле. Звичайно годі зібрати стільки попелу, щоб стало на угноєння поля, зате добре ґноється поделом городів рослини, ярину, тощо.

Як бачимо, хемія дає нам багато речовин і цим сильно підпомагає сільське господарство. Сьогодні годі представити собі правильну господарку без штучних погннів. Ріжні вони й різні їх ціни. Ціна залежить головню від кількості в погній фосфору, азоту й калію. А в одному й тому заможному погноеві може ця кількість бути ріжна, залежно від фабрики, яка його виробляє, й від її виробничих витрат. Тому фабрика подає при ціні й відсоток поживної речовини, та виробляє звичайно кілька родів того самого погною, щоб могли заспокоїти різноманітні бажання відборців. Отже хемія не лише заспокоює основні потреби сільського господарства, але й відповідає кожодчасно на ті вимоги, що їй ставлять обставини, життя й природа. (Кінець).

ВІЛКИ ХОЧЕ ІХАТИ ДО АЗІ
"ВАШІНГТОН." — Приятелі Вендела Вилкого гворять, що йому так подобалась поїздка до Англії і він стільки з неї навчився, що тепер думає поїхати ще до Китаю і там все провідати власними очима. Та він ще зовсім на це не рішився.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЕВРОПЕЙСЬКІ ЧАЙ

1. **ГРУДНИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять на кашлю і продуктиві подражнення відсадок простуду.
Ціна \$1 за пакет.
2. **ШЛУНКОВИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять на шлунок і кишкові незгодування; газ і згагу, спричинені надміром кавсу в паулку й часове затвердження.
Ціна \$1 за пакет.
3. **ДЮРЕТИЧНИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять від запору сечі, принагідного подражнення міхура й сечового проходу та болі крижів від простуду.
Ціна \$1.75 за пакет.

Посилайте свої замовлення до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73 St., New York, N. Y.

ВІДОВА мусить продати ГРОСЕРІЮ і ДЕКАТЕСЕН в українсько-польській ділянці. Добра, зрублена бізнес. Знаменита нагода для скорого купця. Всього \$350 кеш. Голоситися до: J. TANSKI, 17 ST. MARK'S PLACE, N. Y. C.

ЧУДОВЕ ЗВЛЬНЕННЯ ВІД РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ

Не терпіть мускулярних болів без потреби. Тисячі людей одолювали чудовим звльненням від ревматичних болів, від болю в м'язах, від запалень і болю в'язів, тільки через патрарпа Пейн-Експелером. Цей сн-звільняючий лік приносить славну полеху скоро. Понад 17 мільонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експелер. Питайте за Пейн-Експелером в акором на опакуванні.

UKRAINIANS 180

ХРОМНІ НЕДУГИ КРОВІ ШКІРИ, ЖОЛУДКА, НІРНОК, ЖЕЛТІЦЬ, ВИПАДІВ, ПУХЛИЦЬ, ПУХЛИЦЬ, ПУХЛИЦЬ

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ

Паради Даром. Екзамінації і Бажаання Крові \$2.00. ЛІЧІМО РОЗПІРЕНІ ЖИЛИ

Гонорар присутній: Dr. BURTON DAVIS, 415 LEXINGTON AVENUE, Cor. 43rd St., Fourth Floor, NEW YORK CITY.

ГОДИНИ ЛІКАМ: від 9 рано до 7:30 вечером. В четвер від 9 до 4. Неділями і святами від 10 до 1.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБІЯК НА ФІЛАДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛІЙ ПОХОРОН

в цію прегарно-ю металеву труну, двома автом., марковом, балсамуванням, експануванням Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з виїмком однієї й належності за церкву відправу й цвинтар.

S. KANAI KAIN, 433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛІТВИН І СІН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБІЯКИ Обслуга шпра і весна Main Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

Branch office (Phila): 969 SOUTH BROAD STREET, TRENTON, N. J. Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБІЯКИ заряджає погребми по ціні так низькій як \$150 Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661.

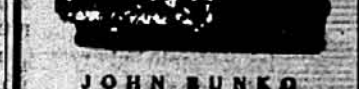
ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБІЯКИ ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel.: Melrose 5-6877

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАИБІЛЬШОЮ І НАИСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

ТАРЗАН, ч. 229. Збита з панте. лику.

ПРИСТУПНІ ЦІНИ

В таких часах, як тепер, мало хто може не зважати на справу коштів. Це є одинокі причина, чому ми кладемо такий натиск на наші приступні ціни.

Якість нашої услуги поборює всяку конкуренцію; наші ціни є такі низькі, що безумовно кожда родина є здивована і вдячна.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ОБМІНЯЛИСЯ МІСЦЯМИ. — Рудольф Валента (направо) засуджено за крадіж на в'язничну кару в стейтвоті реформаторії в Клівленді. Коли про присуд дізнався Степан Цапко, він згодився до влади й признався, що крадіж поповнив він. Валент виходить на волю, а його місце займає Цапко.

"Хлопець? Де ти його заділа?" — запитав твердо Тарзан дівчину.

"Він належить до мене", рішуче відповіла дівчина. "Я врятувала його від льва". На основі законів нетрів він дійсно належав до неї.

Тарзан зробив в її напрямку кілька кроків. "Я прийшов, щоб забрати хлопця назад", заговорив він знов з повагою.

Дівчина загарчала — немов дика звірина, обороняючи своїх малих. "Я вбою кожного, що захоче його від мене відняти", просичала вона.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВЛЯТЕ СПІВ-ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВІНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".